

Karies bland barn och ungdomar

Epidemiologiska uppgifter för år 2018

Socialstyrelsen har samlat in uppgifter om förekomsten av karies hos barn och ungdomar från Sveriges regioner och sammanställt uppgifterna på nationell nivå. Uppgifterna avser år 2018.

Uppgifter om barns och ungdomars tandhälsa i Sverige utgör ett verktyg för planering av regionala och nationella insatser på tandvårdsområdet. Vidare används tandhälsodata för regionala, nationella och internationella jämförelser av tandhälsa. I Sverige kan den nationella sammanställningen fungera som ett riksgenomsnitt vilket kan användas som referens vid regionala uppföljningar. Internationellt används Sveriges uppgifter om barn och ungdomars tandhälsa bl.a. i jämförelser inom Norden. Uppgifterna samlas också in och presenteras av WHO Collaborating Center i Malmö.

Metod för insamling och sammanställning av uppgifterna

Metoden för insamling av uppgifterna samt förklaringar av använda begrepp finns redovisade i Socialstyrelsens rapport *Karies hos barn och unga – En lägesrapport för år 2008*.

För barn i åldrarna 6 och 12 år har Socialstyrelsen till denna sammanställning även inhämtat och sammanställt uppgifter om barn som besökt tandvården under en tvåårsperiod istället för endast data för en ettårsperiod, det år man fyllde 6 respektive 12 år. För 19-åringar har uppgifter inhämtats och sammanställts för en treårsperiod. Anledningen till detta är att barn och ungdomar som vid senaste besök till tandvården varit kariesfria inte alltid behöver kallas det år man fyller 6, 12 respektive 19 år. Genom att begränsa insamlingen till ett år, det år man fyllde 6, 12 respektive 19 år, kan detta visa sig i lägre täckningsgrad för antalet undersökta samt en överrepresentation av barn med karies. Tolv regioner har kunnat redovisa data uppdelat på ett respektive två år för 6-,12- och 19-åringar. Nio av regionerna har även kunnat redovisa data uppdelad på tre år för 19-åringar.

Resultat

I sammanställningen för år 2018 är andelen kariesfria barn och ungdomar i alla undersökta åldersgrupper oförändrad jämfört med 2017.

Bland 3-åringar är andelen barn med karies 5% av undersökta barn, i stort sett oförändrad situation sedan 2011.

Under samma period har tandhälsan bland 6-åringar uppmärksammats då andelen barn med karies har ökat med 6 procentenheter mellan år 2011 och 2017, från 21% till 27%. Resultaten för år 2018 visar att andelen barn med karies är fortsatt 27%, dvs mer än vart fjärde barn har karies i sina tänder vid 6-års-åldern. WHO Europa har satt som mål att 80% av åldersgruppen ska vara kariesfria år 2020. Tre av 21 regioner har nått det målet år 2018, något som Sverige sannolikt inte kommer att nå på riksnivå år 2020. Genom att sammanställa data för en tvåårsperiod visas andelen kariesfria barn vara 76% för hela riket.

Andel kariesfria 12-åringarna är fortsatt 67%, och i stort sett oförändrad sedan 2014. I medeltal har 12-åringar 0,70 DFT¹ kariesskadade tänder och SiC index för åldersgruppen är 2,09, även dessa mätvärden är oförändrade jämfört med år 2017. WHO har satt som mål att 12-åringar i Europa i medeltal ska ha maximalt 1,5 kariesskadade tänder år 2020. Detta mål nådde Sverige redan 1995. Flickor visar sämre tandhälsosituation bland åldersgruppen, andel kariesfria bland flickor är 66% jämfört med 68% bland pojkar.

Tandhälsan bland 19-åringarna har visat ständiga förbättringar i tidigare sammanställningar. Resultaten för år 2018 visar att den trenden har avstannat och andelen kariesfria ungdomar är fortsatt 40%, lika stor andel som år 2017. Medeltalet kariesskadade tänder bland åldersgruppen är 2,21 DFT jämfört med 2,17 DFT för år 2017, en ökning som visas framför allt bland pojkar där kariesskadade tänder i medeltal ligger på 2,30 DFT jämfört med 2,23 DFT år 2017. För gruppen 19-åringar redovisas också kariesskador på tändernas kontaktytor, så kallad approximalkaries.² Andelen kariesfria approximant är 69% för år 2018 jämfört med 70 procent år 2017. SiC index som beskriver den tredje delen av gruppen som har flest kariesskadade tänder är 5,44 för år 2018 jämfört med 5,54 för år 2017.

¹ DFT står för decayed and filled teeth.

² Detta är av intresse eftersom dessa skador ofta tyder på längre framskriden kariessjukdom och är en god indikator på framtida vårdbehov. Det beror på att lagningar på tändernas kontaktytor oftare går sönder än till exempel på tugg-ytor och behöver då lagas på nytt.